

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Dato: 22. august 2021

Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren 2021–2025

Vi takker for muligheten til å gi innspill til Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren 2021–2025 (Strategi for digital omstilling).

[Centre on Experiential Legal Learning \(CELL\)](#) er et fagsenter ved Det juridiske fakultet på Universitetet i Oslo, etablert av ansatte og studenter i 2018. I 2019 ble CELL et Senter for fremragende utdanning (SFU). Vårt mål er å utvide erfaringsbasert læring i en digital tidsalder for å skape fremtidens jurist.

Digital undervisning og digitale ferdigheter har vært en sentral del av CELLs arbeid siden oppstarten. Da koronapandemien stengte ned landet og all undervisning ble flyttet til digitale flater [startet](#) CELL opp Facebook-gruppen [Digital dugnad i høyere utdanning](#) (som nå har 4572 medlemmer nasjonalt). Der har forelesere og andre som jobber med undervisning i UH-sektoren delt sine tips og bedt om råd knyttet til digital undervisning, og diskutert politikk rundt digital undervisning.

Gjennom pandemien har CELL også holdt 31 [webinarer](#) og 33 foredrag og presentasjoner om god digital undervisning. Vi har skrevet og publisert flere [evalueringsrapporter](#) og [forskningsartikler](#) om digital undervisning gjennom pandemien og formidlet jevnlig i [riksmedia](#) og [UH-media](#) om digital undervisning. Dessuten har vi jobbet tett med Det juridiske fakultet (UiO) om utvikling av en [langsiktig strategi](#) for digital undervisning. Vi har også implementert og eksperimentert med nye digitale undervisningsmetoder for å styrke både generelle og fagspesifikke digitale ferdigheter i jusutdanningen.

Generelt om *Strategien for digital omstilling*

Det presenterte strategiutkastet er i all hovedsak positivt, og gir en klar og tydelig føring for den digitale omstillingen i UH-sektoren. Vi er særlig glade for at strategien trekker frem studentmedvirkning i utformingen av utdanningene, kunnskap om undervisning i underviserrollen, insentiver for digital pedagogisk innovasjon, fokus på etiske aspekter ved bruk av ny teknologi og sterkere deling og samhandling innad i UH-sektoren. Vi har likevel noen innspill, som vi vil presentere nedenfor i samme rekkefølge som strategiutkastet.

Er strategien forskningsbasert? – punkt 1.1

Forskningen som ligger bak analysene og anbefalingene i strategiutkastet er veldig uklar. Vi mener det er viktig at Kunnskapsdepartementet er en ledestjerne innen utviklingen av kunnskapsbasert politikk og strategier. Det finnes svært mye forskning på implementering og effekter av digital undervisning, både før og gjennom pandemien, og både fra Norge og utlandet. Vi noterer at anbefalingene ikke er helt i tråd med eksisterende forskning i deler av strategiutkastet – som vi løpende påpeker under.

I [Damsa, Langford, Uehara og Scherer \(2021\)](#) har vi redegjort for en god del av denne forskningen om digital undervisning. Forskningen viser viktigheten av klar institusjonell ledelse og ressurser, samt undervisere som er åpne, kreative, kritiske og har mulighet til å delta i “communities of practice”. Når det gjelder effekten av digital undervisning – særlig varianten blandet undervisning, som vil være mest relevant etter pandemien – vil vi anbefale [Dziuban, Graham, Moskal, Norberg og Sicilia \(2018\)](#).

UH-sektorens rolle i innovasjonsarbeid og læringsanalyse – punkt 2.2

Det er svært positivt at strategien setter fokus på innovasjon i digital pedagogikk. Vi skulle imidlertid ønske at universitetenes og høyskolenes rolle som innovasjonsaktører også ble løftet frem. UH-sektoren har en stor og til dels uutnyttet rolle i det generelle innovasjonsarbeidet i samfunnet. Både studenter og ansatte kan være viktige aktører når nye digitale løsninger utvikles, og det bør være en forventning at sektoren tar sin plass her.

CELL har startet opp [Legal Innovation Lab Oslo \(LILO\)](#), som gir veiledning til studenter og ansatte som vil jobbe med retts teknologiske prosjekter, samt prosjekter rettet mot pedagogisk bruk av teknologi innenfor jusutdanningen. Vi samarbeider også med Domstoladministrasjonen om utvikling av [Den digitale rettssalen](#), som skal være et verktøy for bruk i juridisk utdanning, og på sikt kanskje i reelle rettssaker. Gjennom slike initiativer får UH-sektoren en hånd på rattet i utviklingen av ny teknologi, samtidig som studentenes kompetanse om digitale verktøy styrkes. Fokus på og støtte til innovasjon burde derfor fått en plass i strategien.

Dessuten mangler strategien en diskusjon rundt utvikling og innføring av kunstig intelligens-baserte verktøy i høyere utdanning. Det siste tiåret har det vært en voldsom utvikling av slik teknologi, både i Norge og utlandet, som tydeliggjør det store potensialet til å forbedre læringen innenfor undervisning og vurdering ([Popenici and Kerr, 2017](#); [Ciolacu, Tehrani, Binder og Svasta, 2017](#); [Mirmotahari, Berg, Gjessing, Fremstad og Damsa, 2019](#)). Samtidig er det en del risikoer ved bruk av slik teknologi, samt variasjon i funnene over hvor stor læringseffekten er, noe som må forskes videre på. Testing av nye automatiserte teknologier på norske forhold og bedre støtte til utvikling i Norge burde ha en sentral plass i en strategi om digitalisering i sektoren, og ikke bli overlatt til

andre nasjonale strategier slik som [Nasjonal strategi for kunstig intelligens](#) (hvor pedagogikk ikke er nevnt, og KI i utdanning bare er nevnt så vidt (f.eks. s. 37)).

Læringsanalyse er ikke nevnt i strategiutkastet, til tross for en stor bølge av utvikling av og forskning på disse verktøyene i utlandet (og i økende grad i Norge – på bl.a. [SLATE](#) (UiB), [HuLAR](#) (UiO) og NTNU) – se f. eks [Morlandstø, Hansen, Wasson og Bull, S., 2019](#)). Læringsanalyse tar som regel “utgangspunkt i individualiserte personopplysninger som finnes i datalogger, og analyserer disse for å kunne visualisere studentenes læringsaktiviteter, predikere atferd, og støtte undervisnings- og læringsprosesser” (Weitzenböck, Evju og Dolonen 2021)¹. I Norge har utviklingen av dette feltet vært begrenset grunnet rettslige utfordringer knyttet til personvern, samt manglende ressurser og kompetanse/kapasitet – noe noen aktører (bl.a. CELL/HuLAR/LINK) jobber for å løse (Weitzenböck, Evju og Dolonen 2021). Strategiutkastet bør inkludere et mål om å støtte utviklingen av læringsanalyse og forsikre at hele sektoren (inkludert studentene) jobber for gode og forsvarlige løsninger.

Raskere integrering av bedre programvare – punkt 2.2.1

Da pandemien inntraff var Norge til en viss grad rustet til å møte den digitale omstillingen. En teknisk forankring av Zoom i Norden i 2019 medførte at sektoren slapp mange spørsmål rundt personvern og cybersikkerhet, og flere aktører (bl.a. Unit, Uninett og lokale IT-avdelinger) sto klar til å hjelpe sektoren med å komme raskt i gang etter nedstengningen. Samtidig har pandemien vist en god del svakheter ved dagens utvalg og integrering av programvare (bl.a. begrensinger ved Canvas/Blackboard), manglende verktøy til videoredigering og -publisering (mange amerikanske universiteter opererer med Panopto, som er mye mindre tatt i bruk i Norge) og for dårlig opplegg for god hybrid undervisning (særlig grunnet svakt teknisk opplegg). Strategien bør inkludere et mål om raskere og bedre integrering av ny teknologi for læring og vurdering.

Omstillingsarbeid krever ressurser og en helhetlig politikk – punkt 2.2.3

Forskning viser at det er forskjellige faktorer som anses viktige og bidrar til at digital læring skjer og resulterer i læringsutbytte ([King & Boyett, 2014](#)). Dette er blant annet institusjonell infrastruktur og ressurser, akademiske ansattes holdninger, kapasitet, digital kompetanse, studentenes forventninger og deltakelse og, ikke minst, pedagogisk opplegg og veiledningsstruktur. Fokus på kapasitet for undervisere er fraværende i strategiutkastet – noe som er særlig relevant etter mange [undersøkelser](#) som har vist at lærere har måttet bruke mye tid på overgangen til digital undervisning, ikke minst *god* digital undervisning. Dessuten kan overgangen til god digital og blandet undervisning kreve mer ressurser, særlig i oppstarten, men også gjennom og etter pandemien.

¹ Weitzenböck, Emily, Are Evju og Jan Dolonen *Læringsanalyse ved UiO: Utkast til etiske og juridiske retningslinjer*, HuLAR Juridisk arbeidsgruppa, Universitet i Oslo, mai 2021.

Gjennom pandemitiden har ikke behovet for ekstra ressurser blitt ordentlig anerkjent. Det har heller blitt tvunget frem ytterligere ABE-kutt, som særlig svekker administrasjonen som står for veldig mye av planleggingen av digital undervisning og vurdering – og har vært pandemiens usynlige helter. Den endelige (og begrensede) [krisepakken for utdanning](#) fra Regjeringen kom heller ikke før seks måneder [etter EU](#). Sektoren ble til slutt reddet gjennom uventede [innsparinger](#) man fikk sent høsten 2020 grunnet reduserte forsknings- og formidlingskostnader. I fremtiden vil ikke denne løsningen være mulig. Strategien må derfor legge opp til tilstrekkelig ressursfordeling fra Regjeringen og lærestedene til god digital undervisning.

Praksisnær opplæring i digitale verktøy – punkt 2.3

Strategiens fokus på digital kompetanse er svært viktig. Vi savner imidlertid en presisering av at yrkestilpasset digital kompetanse også innebærer at studentene må læres opp i de digitale verktøyene som faktisk brukes i arbeidslivet. I jusutdanningen har lovsamlingene blitt avskaffet og studentene har gått over til å bruke Lovdata i undervisning og på eksamen, men dette skjedde først flere år etter at arbeidslivet hadde tatt Lovdata i bruk for fullt. Et tett samarbeid med yrkeslivet for å utrede kompetansebehovet er helt essensielt for å utdanne arbeidstakere med relevant kompetanse.

CELL samarbeider som nevnt med Domstoladministrasjonen om utvikling av en digital rettsal. På denne måten kan Det juridiske fakultet tilpasse verktøyet til undervisningsformål, og sørge for at studentene opplæres i et nytt digitalt verktøy med høy arbeidslivsrelevans. Slike samarbeid mellom UH-sektoren og arbeidslivet om utvikling av digitale verktøy bør det i større grad tilrettelegges for og oppfordres til.

Systematisk tilrettelegging for digital kompetanse – punkt 2.3.1/2.3.4

Strategien bør etter vår mening gjøre enda tydeligere at det er behov for systematisk tilrettelegging for digital kompetanse. Læring kan sees på som en trapp, hvor man for hvert trinn bygger videre på det man tidligere har lært. Slik bør det også tenkes når man omstiller høyere utdanning til å gi studentene digital kompetanse. Digital kompetanse bør gå som en rød tråd gjennom hele studieløpet, hvor man første studieår bygger seg opp et fundament som det kan bygges videre på videre i studieløpet. På CELL har vi utviklet en [ferdighetsstige](#) som viser hvilken kompetanse som gradvis skal innføres i jusutdanningen. At digital kompetanse tilegnes gjennom en trinnvis læringsprosess, bør være en klar føring for omstillingsarbeidet i UH-sektoren.

For å best mulig å kunne tilrettelegge for digital kompetanse er det nødvendig å prøve ut nye undervisningsmetoder og forske på hva som fungerer. Forvaltningsorganene og politisk ledelse må sørge for at sektoren får midler til å gjennomføre slik utprøving og forskning, og at det gis insentiver for slikt arbeid. Per i dag strekker ikke de tildelte midlene til for å dekke behovet.

Ingen visjoner for forvaltningsorganene og politisk ledelse – punkt 3

Klare visjoner for fremtiden er en styrke ved strategien. Vi savner imidlertid en visjon for hva forvaltningsorganene og politisk ledelse innenfor UH-sektoren skal gjøre for digital omstilling. Det fremstår som en form for ansvarsfraskrivelse at det ikke oppstilles noen visjoner for denne gruppen.

Vi ønsker at det oppstilles visjoner for at forvaltningsorganene og politisk ledelse (1) tilrettelegger for innføring av nye og gode digitale undervisningsmetoder, læringsanalyse og samhandling og samarbeid innad i UH-sektoren og (2) sørger for midler til å forbedre og vedlikeholde digital undervisning, drive forskning på nye digitale undervisningsformer, og utvikle pedagogiske teknologier.

Med vennlig hilsen

[Malcolm Langford](#)

Senterleder og jusprofessor

CELL: Centre on Experiential Legal Learning

[Øystein Kolstad Kvalø](#)

Studentsenterleder

CELL: Centre on Experiential Legal Learning